

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 14. december 1998

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85

(IV/35.280 — Sicasov)

(meddelt under nummer K(1998) 3452)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(1999/6/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

ud fra følgende betragtninger:

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det
Europæiske Fællesskab,

I. SAGSFREMSTILLING

A. VIRKSOMHEDERNE

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar
1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne
i traktatens artikel 85 og 86 ⁽¹⁾, senest ændret ved akten
vedrørende Østrigs, Finlands og Sverige tiltrædelse, særlig
artikel 2, 4 og 8,

under henvisning til anmodning om negativattest og
anmeldelse indgivet den 26. oktober 1994 fra SICASOV
(Société Coopérative d'Intérêt Collectif Agricole
Anonyme à Capital Variable), Paris, Frankrig, vedrørende
standardlicensaftaler om produktion og salg af frø,

under henvisning til anmeldelsens indhold i hovedtræk,
offentliggjort ⁽²⁾ i henhold til artikel 19, stk. 3, i forord-
ning nr. 17,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og
Monopolspørgsmål, og

a) SICASOV

- (1) SICASOV (Société Coopérative d'Intérêt Collectif
Agricole Anonyme à Capital Variable), herefter
benævnt »SICASOV«, er en sammenslutning af
plantesortsforædlere af plantesorter, der er beskyt-
tede i Frankrig. Ingen af SICASOV's andelshavere
kan besidde mere end 10 % af selskabskapitalen
eller repræsentere mere end 10 % af stemmerettig-
hederne. SICASOV's formål er følgende:
- at varetage enekoncession eller ikke-eksklusiv
koncession på andelshavernes plantesorter samt
enhver anden form for immaterielle rettigheder
vedrørende landbrug og fødevarerindustri
 - på bedst mulige tekniske og økonomiske vilkår
at tilvejebringe nyt eller forbedret plantemate-
riale for landbrugsbedrifterne og fødevarerindu-
strien
 - at udstede underkoncessioner eller licenser,
hvorved produktion, opformering og salg af
forædlernes plantesorter kan ske under selska-
bets kontrol

⁽¹⁾ EFT 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EFT C 95 af 19. 4. 1995, s. 8.

- at overvåge sorternes opretholdelse (det vil sige fremstilling af teknisk materiale til de formeringstrin, der går forud for det, der skal sælges til den endelige forbruger) og træffe alle foranstaltninger for at hindre enhver knaphedssituation
- at sikre fælles forskning i nyt genetisk materiale
- at fremme planteforædling og formidle plante-materiale samt sikre materialets udbredelse.

- (2) SICASOV har især til opgave at administrere de plantesorter, som forædlerne (eller indehaverne af forædlerrettigheder) har overgivet i selskabets varetægt. Til dette formål kan forædlerne (eller indehaverne af forædlingsrettigheder):
- a) enten bemyndige SICASOV til at udstede ikke-eksklusive reproduktions- og salgslicenser
 - b) eller give SICASOV enekoncession til produktion og salg med ret til at udstede ikke-eksklusive underkoncessioner til reproduktion og salg.

De aftaler, der er indgået mellem forædlerne og SICASOV, er ikke omfattet af nærværende beslutning.

Administration af forædlernes plantesorter omfatter især indgåelse af produktions- og salgsaftaler for frø med opformeringsvirksomheder, hvorefter SICASOV opkræver vederlag, som udbetales til forædlerne efter fradrag af administrationsomkostninger. Det er disse aftaler, der er anmeldt og omfattet af nærværende beslutning (se betragtning 37 til 42).

- (3) Administration af plantesorter blev indtil 1993 i Frankrig varetaget af såvel SICASOV som »Caisse de Gestion des Licences Végétales«, herefter benævnt »CGLV«.

Den 1. januar 1994 fusioneredes SICASOV og CGLV ved, at førstnævnte opkøbte sidstnævnte. Som følge heraf findes der i Frankrig nu kun et selskab, der administrerer forædlerrettigheder; dette selskab er en sammenslutning af de andelshavere, som tidligere var medlemmer af enten SICASOV eller CGLV.

- (4) SICASOV administrerer på vegne af talrige franske og udenlandske forædlere ca. 2 600 sorter, der henhører under 50 arter. Næsten samtlige kontraktfremstillede plantesorter administreres af SICASOV. Forvaltningsorganet indgår hvert år hen ved 9 500 licensaftaler med ca. 6 000 franske virksomheder og 2 500 udenlandske virksomheder.

b) Forædlerne

- (5) Forædlerne er private eller offentlige enheder, som driver forskning med henblik på at finde nye plantesorter, der overholder de nødvendige kriterier for at opnå retlig beskyttelse som plantesort.

Forædlervirksomhederne omfatter først og fremmest familiebedrifter, der under heterogene størrelsesforhold viderefører en meget gammel forædlingstradition, samt landbrugsandelsselskaber. Dernæst skal det understreges, at flere virksomheder, som ellers hidtil ikke har beskæftiget sig med sektoren, i de seneste år har påbegyndt forædlingsvirksomhed (især virksomheder fra den kemiske industri). Det skal også nævnes, at offentlige institutter driver forskning inden for det landbrugsvidenskabelige område (f.eks. l'Institut national de recherche agronomique (INRA), landbohøjskoler og universitetsfakulteter) såvel i Frankrig som i udlandet.

Hver forædler råder over rettigheder til flere forskellige sorter, hvoraf en eller flere kan være reelt konkurrencedygtige.

- (6) En ny sort kan opformeres af forædleren selv, men denne kan dog ofte ikke efterkomme efterspørgslen. Forædleren overdrager derfor opformeringen til en opformeringsvirksomhed (jf. betragtning 7) for at få tilstrækkelige mængder udsæd, der sælges til landmændenes årlige udsåning. Forædlerens rettigheder og forpligtelser gennemgås i det følgende under betragtning 11 til 36.

c) Opformeringsvirksomhederne

- (7) Frøproduktion foregår hos opformeringsvirksomheder (også kaldet produktionsvirksomheder eller frøproducenter — i det følgende benævnt »opformeringsvirksomheder«). Virksomhederne skal være i besiddelse af et erhvervskort, og for at kunne producere certificeret frø skal de først kontrolleres af de særlige myndigheder, der er blevet oprettet til netop dette formål (jf. betragtning 32). For at kunne opformere en ny sort skal opformeringsvirksomhederne henvende sig til forvaltningsorganet for at indhente licens til den pågældende sort.

I Frankrig findes der for øjeblikket ca. 6 000 opformeringsvirksomheder.

- (8) Meget ofte råder opformeringsvirksomhederne over et net af opformeringsbedrifter, som får udleveret frø til opformering. Frøet tilbagekøbes af opformeringsvirksomheden, der tager sig af godkendelse og afsætning. Forholdet mellem opformeringsvirksomhederne og opformeringsbedrifterne reguleres af en standarddyrkningsaftale, som er udarbejdet af den officielle tilsynstjeneste, Le Service Officiel de Contrôle, herefter benævnt »SOC«, og godkendt af det franske landbrugsministerium.

- (9) Opformeringsbedrifterne må ikke forveksles med aftagerbedrifterne, der anvender frøet til udsåning (og ikke til at producere andet frø), og som derfor på en måde er den endelige forbruger.

B. DE RELEVANTE PRODUKTER

- (10) De i denne sag omhandlede produkter er såsæd og læggemateriale, der tilhører følgende arter eller artsgrupper: korn, foderplanter, proteinafgrøder, majs, sorgho, grøntsager og urter, olieplanter, spindplanter og kartofler. I det følgende betegnes både såsæd og læggemateriale som »frø«.

C. BESKYTTELSE I KRAFT AF PLANTEFORÆDLINGSRETTIGHEDERNE

a) Fællesskabsbestemmelserne

- (11) Der findes i de fleste af medlemsstaterne ordninger for retlig beskyttelse vedrørende plantesorter. Ordningerne er imidlertid ikke harmoniseret på fællesskabsplan og er fortsat underlagt de enkelte medlemsstats nationale bestemmelser.

På denne baggrund vedtog Rådet den 27. juli 1994 forordning (EF) nr. 2100/94⁽³⁾, vedrørende EF-sortsbeskyttelse, ændret ved forordning (EF) nr. 2506/95⁽⁴⁾, hvorved der ved siden af de nationale ordninger indføres en EF-ordning, hvorefter der kan meddeles en sortsbeskyttelse for planter, der er gældende i hele EF's område. EF-ordningen berører ikke medlemsstaternes ret til at meddele national sortsbeskyttelse (med forbehold af forbuddet mod kumulering af beskyttelse). Der har siden den 1. april 1995 kunnet ansøges om EF-sortsbeskyttelse.

- (12) EF-sortsbeskyttelsen kan meddeles for sorter, der er selvstændige, ensartede, stabile og nye. Den bevirker, at indehaveren har eneret til at foretage følgende handlinger: a) produktion eller reproduktion (opformering), b) behandling med henblik på opformering, c) udbud til salg, d) salg eller anden form for afsætning, e) udførsel fra Fællesskabet, f) indførsel til Fællesskabet, g) oplagring med henblik på de formål, der er nævnt under a) til f).
- (13) EF-sortsbeskyttelsen gælder for 25 år (30 år for druesorter og træarters vedkommende).

b) Den franske lovgivning

- (14) Den retlige beskyttelse af nye plantesorter er i Frankrig inspireret af den internationale konvention om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter, der blev undertegnet i Paris den 2. december 1961, herefter benævnt »UPOV-konventionen« (Union internationale pour la protection des obtentions végétales).

I henhold til lov nr. 70/489 af 11. juni 1970 kan der for enhver ny, ensartet og stabil plantesort udstedes et såkaldt »planteforædlingscertifikat«, som giver indehaveren eneret på at producere ethvert element, der indgår i opformeringen eller reproduktionen af den pågældende sort, indføre det i Frankrig og sælge eller udbyde det til salg.

- (15) Ifølge loven fra 1970 er varigheden af denne eneret 20 år regnet fra udstedelsen af certifikatet, dog 25 år, hvis arten kræver en længere tidsramme for at formere sit reproduktive materiale. I dekret nr. 71-75 af 9. september 1971 opregnes de arter, for hvilke eneretten strækker sig over 20, henholdsvis 25 år.

- (16) Med hensyn til ejerforhold og overførsel af forædlerrettigheder henviser loven fra 1970 til de almindelige patentregler. Forædlerrettighederne kan derfor overføres lige så frit som en patentrettighed, herunder såvel ejendomsretten som brugsretten.

D. BESTEMMELSER FOR PRODUKTION OG AFSÆTNING AF FRØ

- (17) Produktion, kontrol samt godkendelse af frø er i Frankrig reguleret gennem en detaljeret lovgivning, som også efterlever kravene i fællesskabsbestemmelserne på området.

a) Fællesskabsbestemmelserne

- (18) På fællesskabsplan er der blevet vedtaget adskillige direktiver med henblik på at indføre en meget omfattende kontrol med vilkårene for produktion og afsætning af frø inden for Fællesskabet, således at den frie bevægelighed for produkterne sikres. Direktivernes sigte er at fremme dyrkningsproduktiviteten for de forskellige plantesorter ved at pålægge medlemsstater at anvende så ensartede og strenge regler som muligt med hensyn til, hvilke sorter der tillades afsat. Med direktiverne indføres et ensartet godkendelsessystem i Fællesskabet for — gennem officiel kontrol — at sikre sorternes

⁽³⁾ EFT L 227 af 1. 9. 1994, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 258 af 28. 10. 1995, s. 3.

ægthed og renhed. Et sådant system gælder både ved afsætningen på de nationale markeder og i samhandelen mellem medlemsstaterne. Frø kan kun afsættes, hvis de i overensstemmelse med godkendelsesreglerne er blevet officielt undersøgt og godkendt af en offentlig myndighed i en af medlemsstaterne.

- (19) Der er indtil videre vedtaget direktiver om afsætningen af de fleste arter (korn, roer, foderplanter, kartofler, olie- og spindplanter osv.).

Endvidere blev der ved Rådets direktiv 70/457/EØF⁽⁵⁾, senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, indført en fælles sortsliste over landbrugsplantearter.

- (20) I direktiverne opstilles der for hver enkelt planteart en række betingelser, hvis opfyldelse er en forudsætning for frøenes afsætning. Direktiverne fastsætter især minimumskriterier for sortsægthed og -renhed samt dyrkningsbetingelser. Der er endvidere indført EF-regler for pakning, prøveudtagning, lukning og mærkning.

i) Basisfrø og certificeret frø

- (21) Med udgangspunkt i den allerede eksisterende internationale terminologi skelnes der i EF-direktiverne om handel med frø mellem »basisfrø« og »certificeret frø«.

- (22) »Basisfrø« er frø,

- som er avlet på forædlernes ansvar efter retningslinjerne for systematisk vedligeholdelse
- som er bestemt til avl af certificeret frø
- som opfylder de i direktivet fastsatte betingelser for dyrkning, sortsægthed og -renhed
- for hvilke det ved en officiel afprøvning er konstateret, at ovennævnte betingelser er blevet overholdt.

Basisfrø er således ikke frø bestemt til videresalg til landmændene (hverken direkte eller gennem andelsselskaber eller forhandlere), men frø, der udelukkende er bestemt til produktion af andet frø af en senere generation. Basisfrø kan derfor på sin vis sammenlignes med et industrielt halvfabrikat. Det skal imidlertid understreges i den forbindelse,

at der fra et retligt synspunkt ikke er noget til hinder for, at en forædler anvender basisfrø til udsåning eller sælger basisfrø til landmænd med henblik på udsåning (eller tillader sine licenshavere at gøre således). Noget sådant vil dog kun forekomme meget sjældent, da det ikke vil kunne betale sig at anvende det ret værdifulde basisfrø til udsåning.

- (23) »Certificeret frø« er frø,

- som stammer direkte fra basisfrø
- som er bestemt til anden avl end avl af frø (dvs. bestemt til direkte eller indirekte salg til landmændene/brugerne til udsåning)
- som opfylder de i direktivet fastsatte betingelser for dyrkning, sortsægthed og -renhed
- for hvilke det ved en officiel afprøvning er konstateret, at ovennævnte betingelser er overholdt.

Certificeret frø kan således ikke lovligt anvendes til avl af frø af en senere generation. Frø, der er fremavlet af certificeret frø, kan ikke selv certificeres og derfor heller ikke afsættes. Certificeret frø kan derfor kun anvendes til udsåning eller til salg (direkte eller gennem andelsselskaber eller forhandlere) til landmænd, som anvender dem til udsåning. Certificeret frø betegnes derfor ofte »handelsfrø« eller »frit omsætteligt frø«. Certificeret frø kan således til en vis grad sammenlignes med en patentbeskyttet industriel færdigvare.

- (24) Situationen er imidlertid mere kompliceret for visse plantearter (f.eks. havre, byg, ris, hvede og spelt). For disse arter opereres der nemlig i EF-direktiverne også med certificeret frø af første generation foruden certificeret frø af første generation. Der kan således være to generationer af certificeret frø. EF-direktiverne indeholder følgende definitioner:

- a) »certificeret frø af første generation« er frø,

- som stammer direkte fra basisfrø
- som er bestemt enten til avl af frø af kategorien »certificeret frø af anden generation« eller til anden avl end frøavl (dvs. er bestemt til direkte eller indirekte salg til landmændene/brugerne til udsåning)

⁽⁵⁾ EFT L 225 af 12. 10. 1970, s. 1.

- som opfylder de i direktivet fastsatte betingelser for dyrkning, sortsæghed og -renhed
- for hvilken det ved en officiel afprøvning er konstateret, at ovennævnte betingelser er overholdt.

b) »certificeret frø af anden generation« er frø,

- som stammer direkte fra basisfrø af første generation
- som er bestemt til en anden avl end frøavl (dvs. er bestemt til direkte eller indirekte salg til landmændene/brugerne til udsåning)
- som opfylder de i direktivet fastsatte betingelser
- for hvilken det ved en officiel afprøvning er konstateret, at ovennævnte betingelser er overholdt.

En række direktiver omfatter endog certificeret frø af tredje generation.

(25) Det følger af disse definitioner, at certificeret frø af første generation kan anvendes til to formål: de kan a) anvendes til avl af andet certificeret frø, eller b) anvendes til udsåning. I det første tilfælde har certificeret frø samme funktion som basisfrø, som beskrevet under betragtning 22 (og kan dermed sammenlignes med halvfabrikata). I det andet tilfælde fungerer certificeret frø derimod som handelsfrø, der er beregnet til salg til udsåning (og er derfor at sammenligne med en industriel færdigvare). Det er først og fremmest forædleren (eller dennes licenshaver), der har beføjelse til at træffe afgørelse om anvendelsen af certificeret frø af første generation. Tredjemand, som på lovlig vis måtte have erhvervet sådant certificeret frø (og som af de nationale organer er godkendt til at udøve opforeringserhvervet), vil dog også kunne producere frø af anden generation og lade disse godkende af de offentlige organer.

(26) På baggrund af den i betragtning 21-25 omhandlede skelnen bør det bemærkes, at EF-direktiverne kun vedrører den fri bevægelighed inden for Fællesskabet for frø (basisfrø eller certificeret frø), som opfylder de deri fastsatte betingelser. Der stilles dog ikke krav om, at medlemsstaterne i deres lovgivning skal operere med to særskilte generationer af certificeret frø (af første og anden generation). Selv i de tilfælde, hvor der er mulighed for flere generationer, er der således visse medlems-

stater, som kun opererer med en enkelt generation. Der er derfor medlemsstater, som med hensyn til den samme planteart kun tillader frø af første generation, medens andre medlemsstater tillader frø af såvel første som anden generation (eller en efterfølgende generation).

(27) Det kan således forekomme, at certificeret frø med oprindelse i en medlemsstat, som kun tillader en enkelt generation, eksporteres til andre medlemsstater, som derimod tillader to (eller flere) generationer, og at det i en af disse medlemsstater bliver opformeret. Sådanne frø bliver i handelen ofte betegnet som »teknisk frø«. Denne betegnelse anvendes dog ikke i EF-teksterne, men anvendes i praksis for at betegne en særlig gruppe frø, som kan identificeres på følgende måde: certificeret frø, som udelukkende er bestemt til »handel« (kan ikke anvendes til fremstilling af andet frø) i oprindelseslandet og som i bestemmelseslandet kan tjene som »basisfrø« (til produktion af nyt certificeret frø).

ii) Den fælles sortsliste

(28) Direktiv 70/457/EØF vedrører udarbejdelse af en fælles sortsliste over landbrugsplantearter på grundlag af medlemsstaternes nationale lister. Alle medlemsstaterne udarbejder en eller flere nationale lister over de sorter, som på deres område er officielt godkendt til certificering og afsætning.

(29) Frøsorter, der er optaget på en national liste kan ikke længere underkastes nogen form for restriktioner med hensyn til afsætning i de øvrige medlemsstater:

- fra og med den 31. december i det andet år efter optagelsen af de pågældende sorter på den nationale liste,

eller

- fra og med det tidspunkt, hvor samtlige medlemsstater over for den stående komité for frø og plantemateriale har tilkendegivet ikke at ville underkaste afsætningen af frøsorter optaget på den pågældende nationale liste nogen restriktioner.

Kommissionen offentliggør i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (under betegnelsen »Fælles sortsliste for landbrugsplantearter«) alle sorter, hvis frø og planter ikke er underkastet nogen restriktioner med hensyn til afsætning.

- (30) På grundlag af disse bestemmelser kan frø af sorter, som er opført på den fælles liste, frit omsættes i samtlige Fællesskabets medlemsstater, også selv om den pågældende sort ikke er anerkendt i bestemmelseslandet.

For at kunne producere certificeret frø uden for den medlemsstat, hvor den første certificering har fundet sted, er det derimod nødvendigt, at sorten optages på den nationale liste i den medlemsstat, hvor produktionen tænkes gennemført. Med andre ord sikrer EF-direktivet muligheden for at afsætte frø i hele EF, men ikke retten til at fremstille frø i alle medlemsstater.

b) Den franske lovgivning

- (31) For at opretholde produkternes kvalitet indeholder den generelle tekniske lovgivning om produktion og afsætning af frø i Frankrig, som i vid udstrækning er afledt af de ovenfor omhandlede EF-direktiver, bestemmelser om meget grundige kontrolforanstaltninger, som indebærer en ret omfattende offentlig administration. Den centrale rolle i denne henseende spilles af SOC, som henhører under det franske landbrugsministerium og forvaltes af Groupement national interprofessionnel des semences (GNIS).

- (32) Godkendelsen af frø er det sidste led i den kontrolproces, som gør det muligt for SOC at sikre sig, at det indleverede frø opfylder minimumskravene til sorts- eller artsrenhed.

Certificeringen af frø kan kun finde sted i bygningerne hos de produktionsvirksomheder, som på forhånd er godkendt til kontrol. Certificeringen bekræftes ved, at det certificerede frøs emballage forsynes med certifikater eller officielle vignetter og eventuelt segl, der leveres af SOC.

Landbrugsministeriet træffer på forslag fra SOC afgørelse om godkendelse til kontrol af en eller flere arter med angivelse af en eller flere af de sorter for hver art.

- (33) Den generelle tekniske lovgivning i Frankrig omfatter følgende frø kategorier:

a) *Udgangsmateriale*

Det oprindelige frømateriale (stammer, kloner eller opformeringsgrundlag), som gør det muligt hvert år at genoptage eller videreføre forædlingen til sortens bevarelse.

b) *Præ-basisfrø* (generationer forud for basisfrøet)

Frø af en generation mellem udgangsmaterialet og basisfrøet.

c) *Basisfrø*

Frø, som er produceret i overensstemmelse med forædlingsreglerne for artens bevarelse, og som normalt er bestemt til produktion af certificeret frø.

d) *Certificeret frø*

Frø, der stammer direkte fra opformering af basisfrø, eller i givet fald efter anmodning fra forædleren og efter SOC's godkendelse, fra præ-basisfrø. Kategorien kan underopdeles i certificeret frø af første generation (R1) og certificeret frø af anden generation (R2).

For så vidt angår nærværende beslutning omtales frø nævnt under litra a), b) og c) under fællesbetegnelsen »basisfrø« og frø nævnt under under betegnelsen »certificeret frø«.

- (34) Ansvar for produktion af udgangsmateriale, præ-basisfrø og basisfrø ligger hos forædleren, som selv er herre over produktionen af sine sorter.

Kravene med hensyn til produktion af udgangsmateriale, præ-basisfrø, basisfrø og certificeret frø er beskrevet i de særlige tekniske forskrifter.

I Frankrig omfatter de fleste særlige tekniske forskrifter kun en generation af certificeret frø.

- (35) Frankrig adskiller sig her fra andre medlemsstater, hvor der er mulighed for at tillade to eller flere end to generationer certificeret frø (jf. betragtning 26). I sådanne tilfælde kan franske certificerede frø udføres hertil og være genstand for en opformering, der ikke ville have været tilladt i Frankrig (»teknisk frø«).

- (36) Den franske lovgivning giver derfor mulighed for »deklassering« af certificeret frø. Frøene af første generation forsynes med nye etiketter, idet certifikat eller vignet udskiftes. På denne måde vil de pågældende frø ikke mere lovligt kunne anvendes til produktion af andet frø i bestemmelseslandet.

E. DE ANMELDTE AFTALER

- (37) De anmeldte aftaler er standardaftaler, hvormed SICASOV tilrettelægger produktion og salg af frø, der er beskyttet af de planteforædlingsrettigheder, som forædlerne har overdraget SICASOV administrationen af.

Sådanne aftaler kan antage to former:

- a) når SICASOV optræder som befuldmægtiget for forædleren (jf. betragtning 2, a), indgår SICASOV og opformeringsvirksomheden en aftale, der betegnes »Licensaftale for produktion og salg af vegetativt reproduktions- eller opformeringsmateriale af en plantesort«
 - b) når SICASOV derimod optræder som forædlerens koncessionshaver (jf. betragtning 2, b), indgår SICASOV og opformeringsvirksomheden en aftale, der betegnes »Underkoncessionsaftale for produktion og salg af vegetativt reproduktions- eller opformeringsmateriale af en plantesort«.
- (38) På grundlag af de anmeldte aftaler udsteder SICASOV en ikke-eksklusiv licens til opformeringsvirksomheden, herefter benævnt »licenshaveren«, med henblik på reproduktion og salg af en given plantesort (artikel 1, stk. 1). Denne licens er personlig, og de medfølgende rettigheder kan ikke overdrages, hverken helt eller delvist (artikel 1, stk. 2).

Licenshaveren kan ikke uden forudgående tilladelse fra SICASOV, hverken helt eller delvis, overlade produktionen af den sort, der er genstand for aftalen, til tredjemand (artikel 1, stk. 3).

De anmeldte aftaler vedrører artsgrupper, som underopdeles som følger:

- korn
- foder- og proteinafgrøder
- majs/sorgho, grøntsager, olieplanter, spindelplanter
- kartofler.

- (39) Ifølge de anmeldte aftaler sker produktion og afsætning af frø på følgende betingelser:

- a) produktions- og reproduktionslicensen gives for produktion og salg af frø på fransk område eller på det område, der er genstand for beskyttelsen (artikel 2, litra A) ⁽⁶⁾
- b) licenshaveren må hverken eksportere eller importere basisfrø uden SICASOV's udtrykkelige tilladelse (artikel 2, litra C, stk. 1)
- c) en licenshaver, der sælger basisfrø, skal indhente en forsikring fra køberen om, at frøet ikke vil blive eksporteret, hverken direkte eller indirekte (artikel 2, litra C, stk. 2)
- d) licenshaveren må ikke direkte (eller gennem en virksomhed, der tilhører samme koncern, eller som er underkastet samme eksportforbud) eksportere certificeret frø, hvis sorten ikke har været opført på den fælles liste i mindst fire år (artikel 2, litra D)
- e) licenshaveren må ikke eksportere certificeret frø af første generation til medlemsstater, der tillader to eller flere generationer, eller eksportere certificeret frø af anden generation til medlemsstater, der tillader tre eller flere generationer. Licenshaveren forpligter sig til at vælte denne forpligtelse over på alle sine købere (artikel 2, litra E, stk. 1). Forædleren forpligter sig imidlertid til at give tilladelse til, at de nationale godkendelsesmyndigheder deklasserer frøene, forudsat at eksportøren giver forædleren meddelelse om sin hensigt, samt at godkendelsesmyndighederne giver forædleren (eller dennes befuldmægtigede) meddelelse om mængderne af deklaseret frø og bestemmelseslandet (artikel 2, litra E, stk. 2). Nævnte generelle tilladelse gives kun for de sorter, der har været opført på den fælles liste i over fire år (artikel 2, litra E, stk. 3)

⁽⁶⁾ Hvis sorten er beskyttet ved et fransk sortscertifikat, gælder produktionsretten hele det franske område. Hvis sorten derimod er beskyttet af et EF-certifikat, indrømmes produktionsretten for hele Fællesskabets område. Licenshaveren har således ret til frit at producere og sælge frøene i samtlige medlemsstater. Bestemmelserne i aftalens artikel 2 om import- og eksportbegrænsninger finder nemlig ikke anvendelse, når den pågældende sort er beskyttet i kraft af EF-reglerne om sortsbeskyttelse (dette gælder dog ikke for Nederlandenes vedkommende).

- f) licenshaveren må ikke eksportere certificeret frø til medlemsstater, som ikke vedgiver retlig beskyttelse af plantenyheder. Licenshaveren forpligter sig til at vælte denne forpligtelse over på alle sine købere (artikel 2, litra E, stk. 1)
- g) licenshaveren må ikke eksportere certificeret frø til stater, som ikke er medlemmer af Fællesskabet eller ikke har undertegnet UPOV-konventionen. Licenshaveren forpligter sig til at vælte denne forpligtelse over på alle sine købere (artikel 2, litra E, stk. 1).
- (40) Forvaltningsorganet kan pålægge licenshaveren enhver form for kontrol, som forvaltningsorganet måtte anse for nødvendig for at sikre sig lovligheden af de transaktioner, der finder sted under licenshaverens ansvar, og kan ligeledes pålægge licenshaveren at fremsende en årlig oversigt over henholdsvis salg eller godkendelser.
- (41) Licenshaveren skal som modydelse for de rettigheder, han overdrages, forpligte sig til at betale forvaltningsorganet et registreringsgebyr samt et gebyr, der hvert efterår eller forår beregnes på grundlag af de solgte eller godkendte mængder. Opformeringsvirksomheder, der er licenshavere, skal betale gebyrer, når de leverer frø, som er omfattet af licensen, og som de har produceret eller pakket, til opformeringsbedrifterne.
- (42) Er den pågældende planteart enårig, udstedes licensen udelukkende for førstkomende høst fra første såning efter undertegnelsen. Er den pågældende planteart flerårig, udstedes licensen for det i aftalen specificerede høstantal fra første udsåning efter undertegnelsen.
- økonomisk aktivitet, der består i produktion og afsætning af frø.
- (45) Med hensyn til det relevante produktmarked vedrører de anmeldte aftaler et meget stort antal forskellige referencemarkeder. Hver sort udgør et marked for sig, og det er endog meget ofte inden for en bestemt sort muligt at skelne mellem grupper af underarter, som må betragtes som adskilte markeder.
- (46) Med hensyn til det relevante geografiske marked svarer de ovennævnte markeder til medlemsstaternes områder. For det første skal det tages i betragtning, at produktion og afsætning af frø er reguleret ved nationale bestemmelser (jf. betragtning 31 til 36 for Frankrigs vedkommende), selv om sådanne bestemmelser skal være i overensstemmelse med gældende EF-direktiver på området. For det andet skal det understreges, at distributionsstrukturen for frø hovedsageligt er organiseret på national basis. At referencemarkederne er nationale, er imidlertid ikke til hinder for, at betydelige import- og eksportaktiviteter finder sted.
- (47) De anmeldte aftaler udgør aftaler mellem virksomheder efter EF-traktatens artikel 85. Det må derfor efterprøves, hvorvidt aftalernes bestemmelser kan begrænse konkurrencen og påvirke handelen mellem medlemsstaterne.

a) Almindelige betragtninger

II. RETLIG VURDERING

A. TRAKTATENS ARTIKEL 85, STK. 1

- (43) Ved traktatens artikel 85, stk. 1, er det fastsat, at alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, er uforenelige med fællesmarkedet og er forbudt.
- (44) SICASOV er en virksomhed efter traktatens artikel 85, da SICASOV udøver en økonomisk aktivitet, som består i forvaltning af og kontrol med forædlerrettigheder til plantesorter i Frankrig. Licenshaverne er ligeledes virksomheder, da de udøver en
- (49) Der bør i denne henseende tages såvel hensyn til forordning (EF) nr. 2100/94 som til UPOV-konventionen, som de fleste medlemsstater har ratificeret.
- Disse regler giver forædleren ret til at gøre alle handlinger i forbindelse med produktion, reproduktion, pakning, markedsføring, salg, eksport, import og opbevaring af den pågældende frøsort betinget af hans tilladelse.
- Enhver handling i forbindelse med produktion af såvel basisfrø som certificeret frø er derfor omfattet af forædlerens eneret og er som følge heraf affødt af selve planteforædlingsrettighedens eksistens.

- (50) Ud fra disse betragtninger synes forædleren at have en ret til at kontrollere anvendelsen af alle de frø, hvorfra det fortsat er retligt muligt at foretage en produktionshandling i henhold til eksisterende offentligretlige bestemmelser på området (jf. betragtning 21 til 27 og 31 til 36). Artikel 85, stk. 1, kan derfor ikke finde anvendelse på aftaler, der kun har til formål at sikre overholdelse af forædlerens rettigheder vedrørende frø, som med hjemmel i offentligretlige bestemmelser på området lovligt kan anvendes til at producere andet frø. Eksempelvis vil en aftale, der forbyder licenshaveren at sælge eller eksportere frø, som ikke tilhører den sidste lovligt reproducerbare generation, og som er stillet til rådighed for licenshaveren alene med henblik på formering, ikke være omfattet af traktatens artikel 85, stk. 1 (⁷).

Samme betragtninger gælder »teknisk frø« (jf. betragtning 27). Det må derfor fastslås, at så længe området ikke er harmoniseret på fællesskabsplan, indsætter forædleren de kontraktlige klausuler, der er nødvendige for at beskytte sine rettigheder. Forædleren kan i denne henseende fastsætte de klausuler, der gør det muligt for ham at lade enhver form for produktion af frø, uanset det pågældende frøs generation (første generation, anden generation osv.), være undergivet hans tilladelse og kontrol. Sådanne bestemmelser kan imidlertid kun tillades, hvis de er af afgørende betydning for at sikre forædlingsrettighedens beskyttelse og forenelige med EF's konkurrenceregler. En undersøgelse af nærværende sag vil kunne fastslå, hvorvidt disse kriterier er opfyldt.

- (51) Forædlerens kontrolret ophører derimod, når forædleren har produceret (eller givet tilladelse til at producere) frø, som i henhold til gældende offentligretlige bestemmelser på området ikke mere er lovligt reproducerbare, og når han har bragt dem i fri omsætning (eller givet tilladelse til at bringe dem i fri omsætning). Dette frø vil ikke mere kunne anvendes til at producere andet frø og vil kun kunne sælges (direkte eller gennem en mellemmand) til landmænd med henblik på produktion af forbrugsgoder. I så tilfælde bør frøet anses for at være en vare, der kan sammenlignes med en industriel færdigvare.

Alle aftaler med sigte på at begrænse produktion eller afsætning af det pågældende frø vil kunne undersøges på grundlag af traktatens artikel 85.

(⁷) Se i denne henseende Domstolens dom af 19. april 1988, sag 27/87, SPRL Louis Erauw-Jacquery mod SC La Hesbignonne, Sml. 1988, s. 1919, præmis 9 og 10: »Forædleren må derfor have ret til udelukkende at lade de formeringsvirksomheder, han har meddelt licens, varetage formeringen. For så vidt er den klausul, som forbyder licenshaveren at sælge og eksportere basissæd, ikke omfattet af forbuddet efter traktatens artikel 85, stk. 1«.

Det ovennævnte frø kan imidlertid være underlagt megen kontrol fra de offentlige myndigheders side (jf. betragtning 31 til 36). På dette punkt er forædlerens retlige stilling dog ikke forskellig fra en patentindehavers eller en varemærkeindehavers, med hensyn til et produkt, der også er underlagt offentlige myndigheders kontrol (f.eks. lægemiddelprodukter). Der er derfor ikke grund til at anse frø, der er beskyttet af en forædlingsrettighed, for i den grad at fremvise særlige karakteristika, at det retfærdiggør en konkurrenceretlig behandling, der er forskellig fra behandlingen af produkter, der er beskyttet af andre industrielle ejendomsrettigheder. Dette berører ikke nødvendigheden af at tage hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende for frø i forbindelse med konkurrencereglernes anvendelse (⁸).

b) Klausuler, der ikke er omfattet af artikel 85, stk. 1

- (52) Når SICASOV giver en ikke-eksklusiv rettighed til at formere de frø, der er omfattet af aftalerne, i Frankrig eller på det af beskyttelsen omfattede område (i tilfælde af en EF-sortsbeskyttelse, hele EF's område), i koncession, begrænser dette ikke SICASOV's ret til at udstede licenser til alle de opformeringsvirksomheder, som anmoder herom, forudsat at disse virksomheder opfylder de betingelser, som stilles ved den franske lovgivning med hensyn til certificering af frø. SICASOV's politik har i denne henseende været uden indvendinger at udstede licens for de valgte sorter til enhver, der anmoder herom.

Det skal endvidere understreges, at forædleren i Frankrig og andre steder fortsat frit kan sælge det af aftalen omfattede frø, såvel direkte som gennem distributører. Denne klausul må derfor anses for ikke at være konkurrencebegrænsende efter artikel 85, stk. 1.

- (53) Licenshaverens forpligtelse til ikke (uden SICASOV's forudgående tilladelse) at overdrage basisfrø til tredjemand med henblik på produktion af certificeret frø er en bestemmelse, der er direkte affødt af selve forædlingsrettigheden. Det skal her understreges, at produktion af basisfrø indebærer en betydelig økonomisk investering og ikke ubetydelige risici. Det er endvidere nødvendigt at erindre, at basisfrø produceres under forædlerens ansvar. Forædleren må derfor have mulighed for at

(⁸) Jf. Domstolens dom af 8. juni 1982, sag 258/78, L. C. Nongesser KG og Kurt Eisele mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1982, s. 2015.

beskytte sig mod enhver form for mangelfuld håndtering af frøet. Til dette formål bør han kunne forbeholde opformeringen af basisfrø udelukkende til de virksomheder, som SICASOV har udvalgt til licenshavere⁽⁹⁾. Det følger heraf, at forædleren har ret til at begrænse omsætning af basisfrø. Licenshaverens forpligtelse til ikke at udlevere basisfrø til tredjemænd på denne baggrund anses for forenelig med traktatens artikel 85, stk. 1.

(54) Licenshaverens forpligtelse til ikke at eksportere basisfrø må ligeledes anses for at være affødt af forædlerens rettigheder. Forædleren (eller som i denne sag dennes rettighedshaver) må have ret til at begrænse basisfrøets anvendelse for at hindre enhver form for mangelfuld håndtering af sorterne. Til dette formål må han have ret til at forbyde de licenshavere, han har valgt (eller som i denne sag rettighedshaveren har valgt) at sælge og eksportere basisfrø⁽¹⁰⁾. Det er på denne baggrund klart, at forædleren, som løber de økonomiske og retlige risici i forbindelse med produktionen af frø, må kunne kontrollere frøets anvendelse, herunder salg i udlandet. På grundlag af disse betragtninger må forbuddet mod at udføre basisfrø anses for at være undtaget fra forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1.

(55) Lignende betragtninger kan anlægges med hensyn til forbuddet mod at importere basisfrø. Forædlingsrettigheden gør det muligt for rettighedshaveren at forbyde tredjemand at importere beskyttede frø. Denne rettighed udtømmes først, når forædleren har ladet frøet overgå til fri omsætning eller har givet tilladelse hertil. Når det drejer sig om basisfrø, tilrettelægger forædleren produktion og distribution gennem et net af opformervirksomheder, der ikke har fri råderet over basisfrøet. Det kan derfor godtages, at forædleren styrker systemet gennem det forbud mod import af basisfrø, der pålægges alle licenshavere. Denne bestemmelse må derfor anses for at falde uden for traktatens artikel 85, stk. 1.

(56) Licenshaverens forpligtelse til at vælte forpligtelsen til ikke at eksportere basisfrø over på enhver køber må ligeledes anses for at være affødt af en af de rettigheder, der må indrømmes forædleren. Også i dette tilfælde må forædleren nemlig kunne

kontrollere basisfrøets anvendelse for at undgå enhver form for mangelfuld håndtering af sorterne. Dette vil kunne kontrolleres, såvel når licenshaveren eksporterer direkte, som når licenshaveren (med SICASOV's samtykke) sælger til tredjemand, som derefter eksporterer frøet. Det er derfor nødvendigt for forædleren at have kontrol med den endelige anvendelse af basisfrøet. Ud fra disse betragtninger kan licenshaverens forpligtelse til at indhente en erklæring fra sin køber om ikke at eksportere basisfrøet anses for at være undtaget fra forbuddet i artikel 85, stk. 1.

(57) Licenshaverens forpligtelse til ikke at eksportere certificeret frø af første eller anden generation, når det pågældende frø ikke er omfattet af den laveste beskyttelsesgrad i bestemmelsesmedlemsstaten (*teknisk frø*) og ikke forudgående er blevet deklaseret, har til formål at sikre forædlerens kontrol med reproduktionshandlinger, hvilket er omfattet af hans eneret. I de medlemsstater, der tillader flere generationer, vil frø af første generation, der importeres til Frankrig, nemlig kunne anvendes som basisfrø med henblik på at producere andet frø (hvilket ligeledes gælder for frø af anden generation, når det drejer sig om et land, der tillader tre generationer eller flere). Reproduktionshandlinger vil derfor kunne finde sted, som udføres af opformervirksomheder, der ikke er udvalgt af forædleren, og derfor falder uden for dennes kontrol⁽¹¹⁾.

Det skal endvidere understreges, at en deklassering hverken mindsker frøets indre værdi eller dets kommercielle værdi. En deklassering medfører kun, at frøet ikke kan reproducere (set ud fra et retligt synspunkt). Det skal ligeledes tages i betragtning, at det næsten vil være umuligt for en rettighedshaver udelukkende ved aftale at hindre, at reproduktionshandlinger foretages uden hans tilladelse i en bestemmelsesmedlemsstat, der tillader flere generationer. Reproduktionshandlinger med henblik på efterfølgende generationer er jo fuldt ud lovlig i de pågældende medlemsstater, ligesom de nationale myndigheder ikke er forpligtet til hverken at anmode om forædlerens tilladelse eller give ham meddelelse om certificering af frø af en efterfølgende generation.

⁽⁹⁾ Jf. dommen i sagen SPRL Louis Erauw-Jacquery mod SC La Hesbignonne, citeret i fodnote 7, præmis 10.

⁽¹⁰⁾ Ibid.

⁽¹¹⁾ Ibid.

Det er korrekt, at forædleren først giver tilladelse til deklassering fire år efter optagelsen på den fælles liste. Licenshaverne kan altså ikke i nævnte periode eksportere direkte til en række medlemsstater. Så længe der ikke foreligger en harmonisering på fællesskabsplan, må en sådan foranstaltning dog anses for retligt og ikke-konkurrencebegrænsende.

I betragtning af det ovenfor anførte kan licenshaverens forpligtelse til at deklassere frø af første generation (eller i givet fald af anden generation) forud for eksport til medlemsstater, der tillader to eller flere generationer, ikke anses for at være en konkurrencebegrænsende foranstaltning efter traktatens artikel 85, stk. 1.

(58) Licenshaverens forpligtelse til at vælte forbuddet mod at eksportere ovennævnte frø over på køberne har til formål at hindre, at forædlerens rettigheder gennem en eller flere tredjemænd som optræder som købere, krænkes i bestemmelsesmedlemsstaten med de i betragtning 57 beskrevne virkninger til følge. Forpligtelsen må derfor anses for forenelig med traktatens artikel 85, stk. 1.

(59) Licenshaverens forpligtelse til ikke at eksportere certificeret frø til medlemsstater, hvor der ikke ydes retlig beskyttelse af plantesorter, har til formål at hindre, at tredjemænd uden forædlerens tilladelse kan foretage reproduktionshandlinger med henblik på at opnå en efterfølgende generation af det pågældende frø. Det skal her understreges, at i de pågældende stater kan enhver reproducere frø til og med den sidste generation, som den nationale lovgivning tillader i overensstemmelse med EF-direktiverne. Forædlerens eneste mulighed for at sikre sig kontrol herover er derfor at begrænse afsætningen af frøet. Forædlerens rettighed er ikke udtømt, når det drejer sig om frø, der ikke tilhører de selvformerende plantearter.

Situationen for selvformerende plantearter afviger fra situationen på patentområdet. Et patenteret industrielt produkt kan, når det er bragt i handelen (af indehaveren selv eller med dennes samtykke) ikke mere anvendes til at frembringe mange andre lignende produkter (med eller uden patentbeskyttelse). Et forbud mod eksport af frø til medlemsstater, der ikke yder retlig beskyttelse for den pågældende art, svarer derimod til, at det forbydes licenshaveren at levere halvfabrikata til fremstilling af et produkt, der i oprindelsesmedlemsstaten er patentbeskyttet, til tredjemænd i medlemsstater, som ikke yder retlig beskyttelse af patentet. Et

sådant forbud bør ikke betragtes som konkurrencebegrænsende.

I betragtning af det ovenfor anførte bør en bestemmelse, der forpligter licenshaveren til ikke at eksportere frø til de medlemsstater, der ikke yder retlig beskyttelse af den pågældende sort, anses for ikke at være konkurrencebegrænsende efter traktatens artikel 85, stk. 1.

(60) Licenshaverens forpligtelse til at vælte den i betragtning 59 nævnte forpligtelse over på enhver køber har ligeledes til formål at sikre, at der ikke foretages reproduktionshandlinger uden for forædlerens kontrol. Af denne grund falder en sådan forpligtelse ikke ind under forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1.

(61) Forpligtelsen til ikke at eksportere certificeret frø til stater, der hverken er medlemmer af EF eller UPOV, har samme formål (jf. betragtning 57 til 60).

c) Klausuler, der er omfattet af artikel 85, stk. 1

(62) Licenshavernes forpligtelse til ikke direkte (eller gennem virksomheder inden for samme koncern eller gennem andre licenshavere) at eksportere certificeret frø ud af Frankrig gennem en periode på fire år regnet fra datoen for sortens optagelse på den fælles liste (herefter benævnt »forbud mod at eksportere certificeret frø«) hindrer ikke blot licenshaverne i at føre en aktiv salgspolitik uden for Frankrig, men også i at efterkomme uopfordret efterspørgsel fra kunder i andre medlemsstater. Licenshaveren vil derfor ikke kunne forsyne kunder, der er etableret i andre medlemsstater end Frankrig, selv om frøsalget finder sted på fransk område. Det skal endvidere understreges, at den pågældende forpligtelse ligeledes gælder i tilfælde af salg gennem en mægler (som handler på vegne af en kunde uden for Frankrig og i dennes navn).

Denne forpligtelse hindrer således enhver direkte eksport og efterlader kun en mulighed for indirekte eksporttransaktioner (dvs. eksport gennem en helt tredje virksomhed i Frankrig).

Forpligtelsen har således til formål at fjerne licenshaverne som direkte afsættere af frø til virksomheder i andre medlemsstater end Frankrig. Virksomheder uden for Frankrig har derfor kun mulighed for at købe frøet gennem mellemhandlere, der er etableret på fransk område. Sådanne

indkøb er almindeligvis vanskeligere at gennemføre og mindre fordelagtige end indkøb direkte hos licenshaverne. Den pågældende klausul mindsker således graden af konkurrence i de øvrige medlemsstater, da forædleren (eller den virksomhed, som han har givet produktions- og/eller salgstilladelse) kun konfronteres med salg foretaget af andre virksomheder, som har indkøbt det af aftalen omhandlede frø i Frankrig (hos licenshavere i forvaltningsgruppen eller hos forædleren selv) for dernæst at eksportere det til den pågældende medlemsstat.

- (63) Det fremgår af det ovenfor anførte, at den forpligtelse, der er nævnt under betragtning 62, har til formål at begrænse konkurrencen efter traktatens artikel 85, stk. 1, i hvert fald for så vidt angår eksport til medlemsstater, der ikke giver forædleren (eller dennes rettighedshavere) ret til at modsætte sig import fra andre medlemsstater. Den pågældende forpligtelse giver i det heraf følgende omfang forædleren mulighed for at opnå resultater, som ikke ville være mulige udelukkende på baggrund af eventuelle forskrifter vedrørende forædlingsrettigheder vedtaget i de medlemsstater, hvor frøet importeres.
- (64) Den i betragtning 62 nævnte forpligtelse kan eliminere en ellers mulig handelsstrøm for frø fra Frankrig til de øvrige medlemsstater, som ellers havde kunnet udvikle sig. Forpligtelsen bør derfor anses for at påvirke handelen mellem medlemsstaterne.

B. ARTIKEL 2 I FORORDNING Nr. 26

- (65) Det er ved artikel 2 i Rådets forordning nr. 26 af 4. april 1962 om anvendelse af visse konkurrence-regler inden for produktion og handel med landbrugsvarer⁽¹²⁾, ændret ved forordning nr. 49⁽¹³⁾ fastsat, at artikel 85, stk. 1, i EF-traktaten ikke gælder aftaler, vedtagelser og former for praksis i forbindelse med produktion af og handel med landbrugsvarer, der udgør en integrerende del af en national markedsordning, eller som er nødvendige for at nå de i EF-traktatens artikel 39 angivne mål for den fælles landbrugspolitik.
- (66) Frø er anført i traktatens bilag II og skal derfor betragtes som landbrugsvarer. Det bør derfor undersøges, hvorvidt de to undtagelser i artikel 2, første punktum, i forordning nr. 26 finder anvendelse på de anmeldte aftaler.

- (67) Det skal først erindres, at de anmeldte aftaler ikke udgør en integrerende del af en national markedsordning for frø. En sådan national markedsordning findes hverken i Frankrig eller nogen anden medlemsstat, da området er reguleret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2358/71 af 26. oktober 1971 om den fælles markedsordning for frø⁽¹⁴⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 192/98⁽¹⁵⁾.
- (68) Det skal dernæst undersøges, hvorvidt de anmeldte aftaler er nødvendige for at nå de i traktatens artikel 39 angivne mål.

Det skal i denne henseende understreges, at undtagelsen skal fortolkes strikt, da der er tale om en fravigelse af den almindelige regel i traktatens artikel 85, stk. 1⁽¹⁶⁾.

Endvidere er det Domstolens faste retspraksis, at den pågældende undtagelse kun finder anvendelse, hvis en aftale fremmer gennemførelsen af alle de målsætninger, der er anført i traktatens artikel 39⁽¹⁷⁾.

Slutteligt må der anlægges den betragtning, at de aftaler, der ikke indgår blandt de midler, der er opført i forordningen om den fælles markedsordning, for at nå til de mål, der er omhandlet i traktatens artikel 39, ikke er nødvendige efter artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 26. Den fælles markedsordning for frø indeholder imidlertid intet om indgåelse af licensaftaler.

- (69) Den undtagelsesbestemmelse, der er indeholdt i artikel 2 i forordning nr. 26, kan derfor ikke finde anvendelse i denne sag, hvorfor traktatens artikel 85, stk. 1, finder anvendelse.

C. TRAKTATENS ARTIKEL 85, STK. 3

- (70) I henhold til artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på enhver aftale eller kategori af aftaler mellem virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved, og uden at der:

⁽¹²⁾ EFT L 246 af 5. 11. 1971, s. 1.

⁽¹³⁾ EFT L 20 af 27. 1. 1998, s. 16.

⁽¹⁴⁾ Jf. Domstolens dom af 12. december 1995 i sag C-399/93, H. G. Oude Luttikhuis m.fl. mod Verenigde Coöperatieve Melk-industrie Coberco BA., Sml. s. I-4515, præmis 23 ff., og Førsteinstansrettens dom af 14. maj 1977 i sag T-70/92 og T-71/92, Florimex BV og Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, sml. 1997, II-693, præmis 152.

⁽¹⁷⁾ Jf. Domstolens dom af 15. maj 1975 i sag 71/74, Frubo mod Kommissionen, Sml. s. 563, præmis 22 til 27, dom i den i fodnote 16 nævnte sag, Oude Luttikhuis m.fl., præmis 25, og dom i ovennævnte sag, Florimex m.fl. mod Kommissionen, præmis 153.

⁽¹²⁾ EFT 30 af 20. 4. 1962, s. 993/62.

⁽¹³⁾ EFT 53 af 1. 7. 1962, s. 1571/62.

- a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål
- b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

(71) Kommissionen kan anvende artikel 85, stk. 3, ved at vedtage enten en individuel beslutning eller en forordning.

(72) Kommissionens forordning (EF) nr. 240/96⁽¹⁸⁾ kan finde anvendelse på visse kategorier af teknologi-overførselsaftaler vedrørende forædlerrettigheder (artikel 8, stk. 1, litra h)).

Ovennævnte forordning kan dog ikke finde anvendelse på de anmeldte aftaler, da forbuddet mod at eksportere certificeret frø ikke svarer til nogen af de forpligtelser, der er nævnt i forordningens artikel 1, stk. 1. Det skal især understreges, at de anmeldte aftaler ikke indeholder bestemmelser hverken om områder, der er givet til licenshaverne (jf. nr. 1, 2, 4, 5 og 6 i artikel 1, stk. 1), eller om områder, der er forbeholdt licensgiveren (jf. nr. 3 i artikel 1, stk. 1).

(73) Selv om forordning (EF) nr. 240/96 ikke finder anvendelse som sådan, kan forordningens kriterier imidlertid vise sig anvendelige ved vurderingen af forbuddet mod at eksportere certificeret frø inden for rammerne af nærværende individuelle beslutning.

Med henblik på at vurdere om forbuddet mod at eksportere certificeret frø opfylder betingelserne for at bringe traktatens artikel 85, stk. 3, i anvendelse, bør der derfor tages hensyn til de nedenfor anførte betragtninger.

(74) Forbuddet mod at eksportere certificeret frø bidrager til at forbedre produktionen og fordelingen af varerne og til at fremme den tekniske og økonomiske udvikling.

For det første fremmer forbuddet udbredelsen af nye sorter i andre medlemsstater end Frankrig, da virksomhederne i de øvrige medlemsstater motiveres til at acceptere de risici, der er forbundet med produktion og/eller afsætning af nye sorter fremadrettet af franske forædlere. Nævnte virksomheder vil være mere indstillet på at påtage sig udbredelse af nye sorter, hvis de har vished for ikke at møde direkte eksport fra Frankrig i løbet af lanceringsperioden for de nye sorter. Den franske forædler må derfor anses for — i løbet af den pågældende

periode — at have mulighed for at beskytte sine licenshavere og distributører (i andre medlemsstater end Frankrig) mod direkte konkurrence fra franske licenshavere ved at pålægge sidstnævnte kontraktlige klausuler om forbud mod eksport af certificeret frø. Licenshavere og distributører i andre medlemsstater end Frankrig vil sædvanligvis have et bedre kendskab til de respektive markeder end de franske forædlere, og de vil derfor kunne afsætte frø af nye sorter på optimale vilkår og sikre tilstrækkelige og regelmæssige forsyninger til brugerne.

For det andet forbedrer forpligtelsen til ikke at eksportere tilrettelæggelsen af produktionen og distributionen i Frankrig af det pågældende frø, da de franske licenshavere motiveres til at koncentrere deres indsats på det franske marked med henblik på at sikre landbrugerne/forbrugerne regelmæssige og tilstrækkelige forsyninger.

Det skal ligeledes erindres, at forordning (EF) nr. 240/96 tillader, at licenshavere pålægges såvel forbud mod aktivt salg (artikel 1, stk. 1, nr. 5), som forbud mod passivt salg (artikel 1, stk. 1, nr. 6), da sådanne forbud ifølge forordningen almindeligvis bidrager til at forbedre produktionen og til at fremme den tekniske udvikling.

(75) Landbrugerne/forbrugerne, der er etableret såvel i Frankrig som i de øvrige medlemsstater, vil kunne få en rimelig andel i fordelene ved den i betragtning 74 nævnte forbedring af forsyningen af markedet for frø. Først og fremmest vil eksportforbuddet tilskynde virksomheder i de øvrige medlemsstater til at indgå produktions- og distributionsaftaler med de franske forædlere, hvorved landbrugerne/forbrugerne i de pågældende medlemsstater får adgang til nye sorter, der kan forbedre høstresultaterne.

De franske landmænd vil endvidere drage fordel af en omfattende og regelmæssig forsyning, da de franske licenshavere bliver nødt til at koncentrere deres indsats på især det franske marked.

For at bevare den gunstige virkning er det imidlertid nødvendigt, at parallelimporten fra det franske område til stadighed forbliver fri. Dette krav er opfyldt i nærværende sag, da de anmeldte aftaler ikke indeholder nogen bestemmelser, der forbyder licenshaveren at sælge til brugere og forhandlere, der er etableret på fransk område, og som dernæst kan eksportere til andre medlemsstater.

⁽¹⁸⁾ EFT L 31 af 9. 2. 1996, s. 2.

Ovenstående betragtninger er forenelige med forordning (EF) nr. 240/96, hvorefter de eksportforbud, der pålægges licenshavere, jf. artikel 1, normalt vil give brugerne en rimelig andel af fordelene i kraft af et mere righoldigt udbud på markedet.

- (76) Forbuddet mod direkte eksport synes af afgørende betydning for at sikre udbredelsen af nye sorter i de andre medlemsstater end Frankrig og dermed opfylde målsætningen om at fremme den tekniske og økonomiske udvikling til fordel for brugerne i disse medlemsstater. Især synes en beskyttelsesperiode på fire år regnet fra optagelsen på den fælles liste ikke at være uforholdsmæssig lang set i forhold til målet, at fremme kendskabet til og udbredelsen af en ny sort på et givet marked. Det skal i denne henseende bemærkes, at forordning (EF) nr. 240/96 tillader et forbud mod passiv eksport i en periode på fem år regnet fra datoen for den første markedsføring af produktet. Med hensyn til den dato, fra hvilken eksportsforbudsperioden beregnes, skal det erindres, at en sort almindeligvis (dvs. bortset fra en sideløbende optagelse på den nationale liste i bestemmelseslandet) ikke kan omsættes frit i Fællesskabet, før den er optaget på den fælles sortsliste. Det synes derfor hensigtsmæssigt at vælge dette tidspunkt som udgangspunkt for beregningen af beskyttelsesperioden.

- (77) Licenshaverens forpligtelse til ikke direkte at eksportere frø sætter ikke forædleren i stand til at hindre konkurrence. Først og fremmest skal det erindres, at de fleste nye frøsorter konkurrerer med allerede eksisterende, som er velkendte for landmændene, og som derfor udgør en alternativ forsyningskilde. Dernæst skal det erindres, at der fortsat er fri parallelimport fra Frankrig, hvorfor enhver kunde, der er etableret i en anden medlemsstat kan få adgang, om end indirekte, til de franske sorter også i lanceringsperioden.

D. ARTIKEL 6 OG 8 I FORORDNING Nr. 17

- (78) Ifølge artikel 6 i forordning nr. 17 skal Kommissionen angive det tidspunkt, fra hvilket en beslutning om fritagelse skal have virkning.
- (79) Ifølge artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17 skal beslutningen om fritagelse træffes for et bestemt tidsrum. I betragtning af den tekniske udvikling på frøområdet og de økonomiske forhold, der gør sig gældende for det pågældende marked, synes det rimeligt at meddele fritagelse for en periode på ti år regnet fra den 26. oktober 1994 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Bestemmelserne i EF-traktatens artikel 85, stk. 1, erklæres i overensstemmelse med samme traktats artikel 85, stk. 3, for uanvendelige på SICASOV's (Société Coopérative d'Intérêt Collectif Agricole Anonyme à Capital Variable) standardaftaler for produktion og salg af frø.

Artikel 2

Fritagelsen er gyldig fra den 26. oktober 1994 til den 26. oktober 2004.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til SICASOV (Société Coopérative d'Intérêt Collectif Agricole Anonyme à Capital Variable), rue Coq-Héron 7, F-75001 Paris.

Udfærdiget i Bruxelles, den 14. december 1998.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen